

VAITKOS Kėstotis

Žemaitiu pasaulėnė – mena ėvėkis Žemaitiūs

Plungė apėntās ėr skelbama vėsa pasaulė žemaitiu kultūras suostėnė – Oginskė Mėkuola dvarė atėdarėta 9-uoji Pasaulė žemaitiu dailės paruada. Rūmā, žėrgėns, rėtėnė oficina, laikruodėnė ė vėsos parks – vėins dėdėlis mena lauks.

Paruodos organizatuorė ė kuratuorė.

Paruodos koordinatuorė J. Skurdauskienė.

Kultūras ministeris S. Kairys.

Plungės mers A. Klėšūnis.

Muziejaus direktorius A. Bakanauskis.

ĖŠ VĖSA SVIETA

Oginskė rūmūs veikontė Žemaitiu dailės muziejaus direktorius Bakanauskis Alvids ė ė pradiejė paruduos atėdarėma švėntė:

„Palinkdama svėrtis Saulielėde meti Prijims kad ėr vielu Bat kivėna svieta.

Ėštis tavė ronka Šėpsuodams žemaitis, Naklaus, ar ėš ėe pat, Ar gal prašalaitis.“

Poeta Bagduona Apolinarā eilieraštė „Žemaitija švėnta“ žuodės, dūnėninku šnekta prita-

Paryduos ekspozicėjuo.

Paruodos ekspozicėjuo.

Racevičiaus Edvarda skulptūra. Ėš cikla „Medžiai ir žmonės“ (2024 m).

kios plungėškems, bova pasveikintė žemaitė ėš vėsa svieta. Vo švėntė – dobolta: Žemaitiu pasaulėnė paruada sopoulė so muziejaus 30-metio!

Žemaitiu pasaulėnės – poiki pruoga parauditė sava darbus, bėndrautė, dalintėis ėr ėšlaikitė žemaitėškoma. Direktuorios pasėdžiaugė: „Par 30 metu, dieka jūsa, gerbamė dailėninkā, mes sokaupiem vėrs 10 tūkstontėiu mena kūrėniū!“

Bova padiekavuota paruduos partnerems ė riemiejems. Pristatėta darba kuomanda: pėrmėninkė Skurdauskienė Jolanta, kuratuorė, architektā, menuotirėninkā. Pats direktuorios savės, kāp kuomandas narė, naivardėna – a ka nasopainiuotom inte-

resu?..

KURATUORIU PARUDA

Menuotirėninkė Giedraitytė Goda rėkioun jau na pėrma Žemaitiu pasaulėnė. Šimeta, valog anuos, kuomisėjė pasėrinka kėta krėpti – kuratuoriu paruada. Bova atsėsakėta temas ėr atrinkitė tuokėi darbā – ka galiptom parauditė žemaitiu menėninku darbū žanrėnė ivairuovė. Tėp atsėrada pagrėndėnė paruduos ekspozicėjė PAŠAUKĖMĀ.

Giedraitytė pavadėna apveizitė ėr ekspozicėjė SOGRĖŽĖMĀ – bova pakvėistė žemaitė menėninkā, dabā gėvenō ožsėiniūs. Kuratuorė

NUKELTA I 16 PSL.

Š I A M E
numeryje

4 psl.

Metafuorėšks Mikalauskė Evalda pasaulis

2024 Žemaitiu rašta metā

Žemaitėška mena kalba

Vėn daugiau žemaitiu rašėtuojū „atrand“ sava gimtōjė kalba. Ė raša eilės, pjesės, jumuoreskas, apsakėmus, dā – ė ruomanus. Raša jou tuoliau – jou geriau. Va – 2024-ūju Puoškas Dijuoniza premėjė nu Šėlalės savėvaldėbės gava Kobėlios Justėns - ož eilieraštė ė stacėjū kninga „dā don-gou nematont, bet žemė jau žėnont“ (Vėlnios, 2023 m.).

Kėtėms menėninkams kalbuos rėk mažiau. No vėstėik rėk. Jug tor ar anėi patis, ar menuotirėninkā ton mena pateiktė. Muokslėnius straipsnius, disertacėjės a monografėjės gal rašėtė ė lietovėškā – žemaitiu kalba ė dā palauks. No jug ėr ė kūrėbas pristatėmā, reklamas, afišas ė paprastė straipsnė tautā. Vo tus jou gal rašėtė ė žemaitėškā. Jau dabā...

ŽEMAITIŠKAS *raštas*

LIŪB SAKĪTĖ „LIŪB“

Būtōji dažnēni laika žemaitē sodarēnie mondrē: žuodieli „liōb“ jung so veiksmāžuodē bēndratē a būsamoujo laiko. Tas žuodielis gal būtē ē „liūb“, „liuob“ a „lioub“ – valog parakvėjēs. Žemaitēškūs Kretinguos, Muosiedē, Telšiū žuodīnūs skaituom – kas kēta karta liōb būs: „liōb stumbliuotēis kēimē“, „vākū liōb būtē kāp šonēis blosū – devīnēs rindas aplē pečio“, „žūvis liōb miegtē saulie šildītēis“, „atvažiuous tuos talkas liōb“...

Tuoki būtōji dažnēni kažkumet gērdiejē Valončios: „Bet kēik pēningū a kētuos maintastēs nu anuo kas meta liuob gautē, būtēnā nežēnuom“. Tuoki anon gērdam ē kuokiuo mūsā laikū talaluškuo: „Lioub šuoktē, lioub dainioutē, lioub i Ringa nuvažioutē“. Tik

vėinē važioun i Rīga, kētēijē – i Skouda, vo dā kētē – i Telšius...

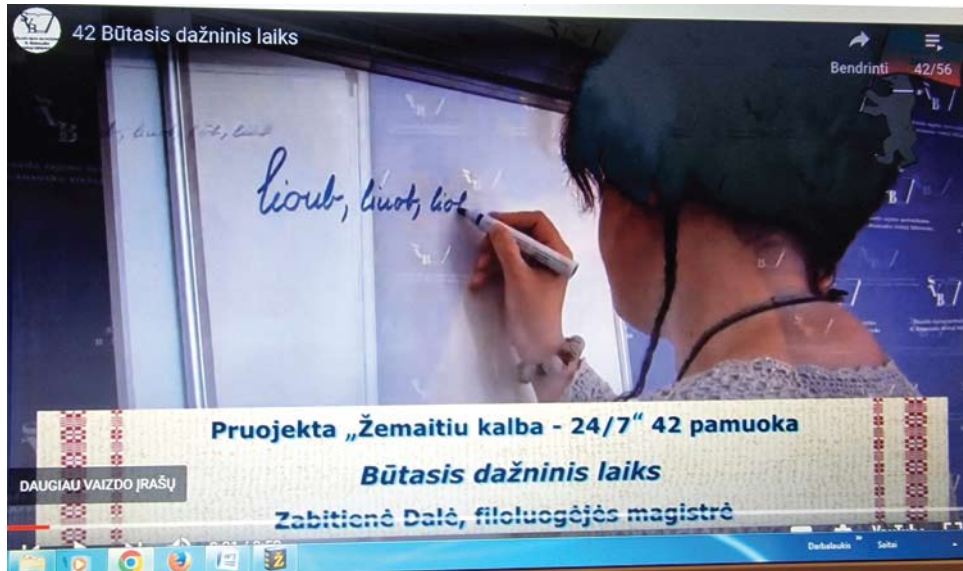
VEIKSMAŽUODĖNIS

Tas žuodielis „liōb“ ēš tēkra ir veiksmāžuodēnis. Va – kāp rašē Daukonts: „Dar anam atmēnamā lioubiejosi jaunūmenē dainioutē dainēs“. „Lioubietē“ – miegtē, tēktē, patēktē. Ē tas nier kuoks slavēšks liubit. Lietuvių kalbos žodynas raša – „lioubėti“ ir žemaitiu veiksmāžuodis!

Ka jau žuodis ir veiksmāžuodis – ons ir ēr asmēnoujems. Va – aš „liōbo ētē pjaudams“. No – „kēta karta to liōbi vēsumet linksmos būtē“. Vo – „pamuotē liobonti konkintē tus vākus“.

Veiksmāžuodēs ē skaičiounam. Vėins – „liōb ēs ūždams“. Vo kon ēšdarēnies do? Va – „ka vedo so Zapa-

ŽEMAITIU BŪTĀSIS DAŽNĖNIS

Žemaitiu būtuojē dažnēnē muokēn skoudēškē kalbēninkē Zabitiene Dalė (žemaitiu kalbuos pamuokas svetainie www.zemaičiukalba.lt).

lienē liōbav sošuoktē – ka ēr asla lioub linktē!“ Šmuots žemaitiu – jau alamos: „anēi dērbdamis liōb klegies, jouk-sēs, žvėigs“...

PAGĪVĖN KALBA

Žuodielis „liōb“ nau-duojems ēšradīngā. Anou gal pasakītē ē „Nē!“ Kažkas – „naliōb lēstē keiktē“. Kažkam – „naliōb sopoltē kal-

ba“. Vo kon mes? Vo mes – „naliōbam niku-met ēš torgaus toštē parvažioutē – vēsumet liōbam kū nuors par-sēvežtē“. Kuo tik mes liōbam nadērbtē...
Tas mažēlielis žuodielis gal pavērstē ēr i tēkra veiksmāžuodi: „liōb galiētē sogautē drēiza – liōb liōb!“ Sopras – jug galiejē, jug tēkrā galiejē.

NALIŪB IKĪRIETĖ

A tik napakīrst tas žuodielis „liōb“? A nāpradēd kēta karta erzintē? Vot ē nē!

Truopnos žemaitis pasakīs – kas tēn „liōb būs“ a kāp tēn „liōb gīventē“. Vo paskiaus jims ē pārsēmes i paprastōji būsamōji laika. Ē tumet sožēnuom – kas ē dēkuo tēn liōb „pols“, „biegs“ ē „ginsēs“. Kas

tēn liōb „šauks“, vo kas – „atsėlēips“...

Žemaitē žuodēs našvaistuos. Kēta karta pasakuorios jau ē pradēd nu būsamoujē laika! Vo kēts žmuogos poikiausē sopront – vēskas tas kadās tatā bova. Vo stebūklingāsis žuodielis „liōb“ gal ē palauktē...

A BABŪS?

Žemaitiu krašta pašaliūs mūsā būtāsis dažnēnis jau seniaus jiemē trauktēis. Žmuonis islēd lietoviū bēndrēnē ē pasaka panašē tēp: „liōb sakīdava“, „liōb rašīdava“.

Jau ē vēsūs Žemaitiūs tonkē gērdam: „žēnuodavuum“, „šnekiedavuum“, „soprasdavuum“. Vo ē nabžēna, nabšnek, nabso-pront...

No kēik mums vėn liōb tēktē tas žemaitēšks veiksmāžuodielis „liōb“! Tik – a babūs? Būs!

Sotaisė
Vaitkos Kėstotis

ZVONKUVIENĖ Jenina

NUORO BERNUOTAVA PAMATĪTĖ. TĖN ONGLĖCKĖ DONGOS Ė ŽEMĖ...

ATKELTA ĖŠ NR. 6 (874).

Šėik tēik patīliejēs, pradiejē kāp ē filuosofēškā: „Jūs jau esat ēš kēta gīvenēma...“

Ons atmēnē ivairius laikus. Ons gerā atmēnōs, kāp pėrmūji karta kūries Nepriklausuoma Lietova, – dā nu 1918 metu. Dabā viel nauji Nepriklausuomībē stuojē. Jau sovės kēta žmuoniūn karta, kētē žmuonis ton dara. Ėš kēta gīvenēma. Kētēp vēskas ir tvarkuoma. Kētuokē vēsē reikalā. Sakē, ka vēs klausuos žēniūn, kāp kas ir Lietovuo. Klausīdamuos vēskon apmēslējēntis... Atsēdūksiejē. Toukart dā tabova 1993 metā. Dā vēskas šviežē...

Paskou so gero ūpo pasakuojē Puoets daugiau api sava pažīstamus rašītuojus, literatūrinius reikalus. Mėnavuojē šmuo-

Apsėlonkīms Onglėckė nomūsė. Zvonkuvienė nu Klaipiedas žemaičiu duovėnuo Puoetou pačiūn nunertas vėlnuonas pončėkelės. Vėlnios, Šeškėnė, 1993 metu lapkrėstis.

J. Zvonkuvienės asmenėnė nuotr.

ta garsiūn asmēnībiu, so kou anam patem prisėejē bēndrautē, kūribinius reikalus tvarkītē. Atmēnē dātas, kas kumet kuokēs kningas, kėinuo padēdamē ēšleida. Šnekiejē ēškėlmings ē pakėlos. Ruodies, ka ons čē so mumis šnek kāp so sau-

līgēs – kāp so puoetās a so rašītuojēs. Kāp so literatūras dėrvuonu žmuonimis. No, bova jug ē tuokiūn poskelinta... Klausīmuos pagarbē, jausdamē, ka šnek plačiuos dūšēs, dēdē pruota Puoets. Atsakuomībēs ož vēsuomenēs reikalus ne-

praradēs. Pedaguogs, mastītuos.

Onglickis dā būtom nuoriejēs gīventē judri gīvenēma, veiktē diel Nepriklausuomībēs. Bi kon padietē tvarkītē, ka vēskas Lietovuo būtom kou geriau, kou kūribėškiau. Ėr ka didingē, teisingē

būtom literatūras ēr kultūras reikalā. Bet jau tik dvasėnēs jiegas anuo bova tuokēs gražēs, švėisēs... Vuo sveikata, vuo fizėnēs jiegas jau jau nableida nieka.

Tilē griaudenuomies, klausīdamē švėisiuos dūšēs. Bet tas onžouls-žemaitis gražiausēs jiegas jau bova atėdėvės.

Kēik baradēs, Puoets paduovėnuojē mums pu 1992 metu ēšleista benē paskotēnē sava kningelē „Karvelėli mėlynasai“.

Zgrebniuo kningelie – daugiau filuosuofėnē puoetėškē sakėnē... Ožrašītē Žmuogaus, katras jau žēna, kas tas ir – gīvenēma nugīventē.

Klaipiedas universiteta bibliotekas derektuorē Pupelienē Jenina paprašē pasėrašītē tuo senuojie anuo patēis parėngtuo ē 1938 metās ēšleistuo antuoluogėjuo „Žemaičiai“.

Ne tēp lėngvė tas vēskas... Jau matiem ē sopratuom, ka Puoets Onglickis mažnē sovės aklos... Ėš paskutiņu jiegėliu ons taisies kou patėkėmiau atsėsiestē. Apgraibuoms rada padoudama kninga, ožsėdiejē nuognē ēšgaubtus akėnelius, sospaudē pėrstėliūsė rašiklieli, prilinka pri kningas ē ledva ledva kreivuoms raideliems ēšvėrpėna paraša. Dīdeli...

Kuol šnekiejuumuos, kuol ons kon pasakuojē, žmuonėlē Onglickienē Jenina, patempdama Puoeta ož ronkuovės, vēs sakē – tik ne žemaitėškā: „Žinok, čia atnešē ir maisto. Čia yra maistas!“ Viel pu kēik laika – ton pati: „Ir maisto, žinok, mums atnešē. Va, ant stalėlio padėta.“

BŪS DAUGIAU

Klaipieda, 2024 metu balondis

VAITKOS Kėstotis

Plungie – garsiuoju Kempėna „Tūba“

ĖŠKĖRTĖNĖ „TŪBA“

9-uojie Pasaulė žemaitiu dailės paruođu – poikos Kempėna Žėlvėna darbs „Tūba“. Stebūklings vomzdis, paslaptings tunelis, skombės trūbs. Optėnė mena iliuzėjės, tėkrė muonā. Praded svaigtė galva, nabėslaikā ligsvaras. Ė nieka nabspronti...

PAR VĖSA SVIETA

Instaliacėjė „Tūba“ menėninks padėrba 2008-ās Prancūzėjuo, Calder'ė studėjuo. Vo 2009-ās darbs jau bova instaliouts Venecėjės bienalie – garsėna Lietova ont vėsa svieta. Paskiaus „Tūba“ dā matė kėtor Euruopuo. Dā džiaugies kanadietė. Ė tik 2024-ās „Tūba“ ont galū gala „parvaživa“ i Plungė – gimtōji Kempėna Žėlvėna miesta!

VENECĖJĖS EFEKTS

Kempėns sava karjera pradiejė Lietuvuo. Paskiaus „ėšeję“ i platė Euruopa. Vo Venecėjės bienalė anuo karjeruo – lemtings puosūkis. Ton ir pripažėnėns pats menėninks.

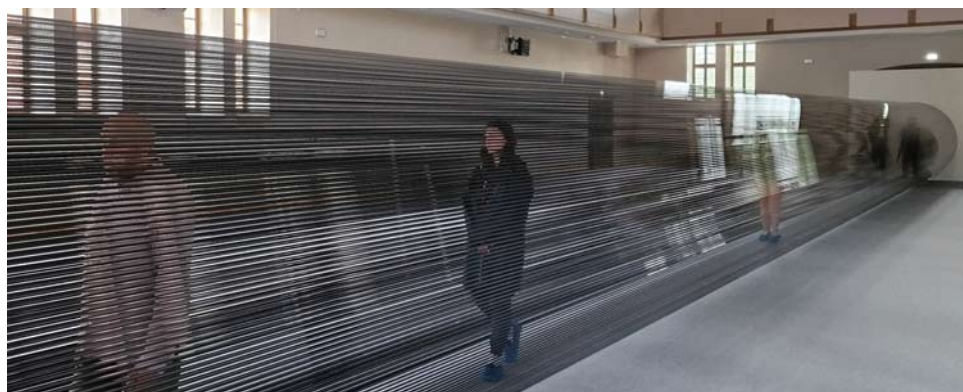
Dabā Kempėns gīven Niujorkė. Vo anuo darbā jau ir ruoditė na tiktās Euruopuo ėr Amerėkuo. Anuo instaliacėjės so vėsuokiausės optėnės efektās žmuonis jau matė Australėjuo, Japunėjuo, Kinėjuo ėr Emiratūs. Tuokiuos napadalėjuos!..

MAGNETĖNĖS JOUSTELĖS

Menėninkā, ožvės dabartėnė, prisėmėslėj vėsuokiausiu špuosu. Jem kažkuoki materėjua, nauduo naujausės tehnoluogėjės.

Kempėns Plungės žėrginė pri sava „Tūbas“.

Kempėns „ožsėkabėna“ ož vaizdajoustiu – imagnetintu joustieliu. Ėštėmpas – anuos ė pridoud tuos paslaptėis. Menėninks nier tuo dalika ožpatėntavės. No tuos joustelės jau ir kāp ėr anuo *trade mark*.

I filma jousta vaizdā ir irašuosis 24 kadru par sekundė greitomo. Ė solaukam stebūkla! Vo ėš kor – tēi Kempėna mena muonā? Vėins Puondėivs tažėna. Musintās tas pats, katron menėninks ir mėnavuojės vėinamė

interview. Tas pats, vėn jodės vėinuodo – 60 mėnotu par valonda - greitio...

„TŪBAS“ EFEKTĀ

Nuorietomi papoltė i paralelėni pasauli a

2 ŽIRGYNAS

Žilvinas Kempinas Instaliacija TŪBA

soprastė reliativoma teuorėjė? No jug ėk i Oginskė žėrgina ė lisk i Kempėna „Tūba“!..

Nuori iveizietė menėnė perspektiva? Na vėiškelī so nubiegotės alektras stulpās rėk stebietė! Veiziek i „Tūba“. Ėš šuona...

Truokšti pamatitė švėisa tunelė galė? Ilendi i „Tūba“ – ė matā. Vėsas tava vėltis - ož trisdešimtės metru...

Svaigsti regietė

Šiaurės pašvaistė? No jug „Tūba“ ėr ir pasokta būtėnā i šiaurės posė! Mėrgolioun akies kāp vėn reikint...

Vo kāp „Tūbuo“ skombietom mozėka? Oginskė „Atsėsvėikėnėms so Tievinė“ a Čiurliuonis? Enya a Jorigė? Pink Floyd'u „The Wall“ a Žana Žara kuosmėnė mozėka? No jug rėk pamiegitė...

Vaitkaus Kėstotė nuotr.

Metafuorėšks Mikalauškė Evalda pasaulis

Bėrželė 22 d. Plungie atėdarėta 9-uoji Pasaulė žemaitiu dailės paruada. Vėins paruodus dalėviu – Mikalauškis Evalds. Anuo grafikas paruada „Laikas“ veik laikruodėnie.

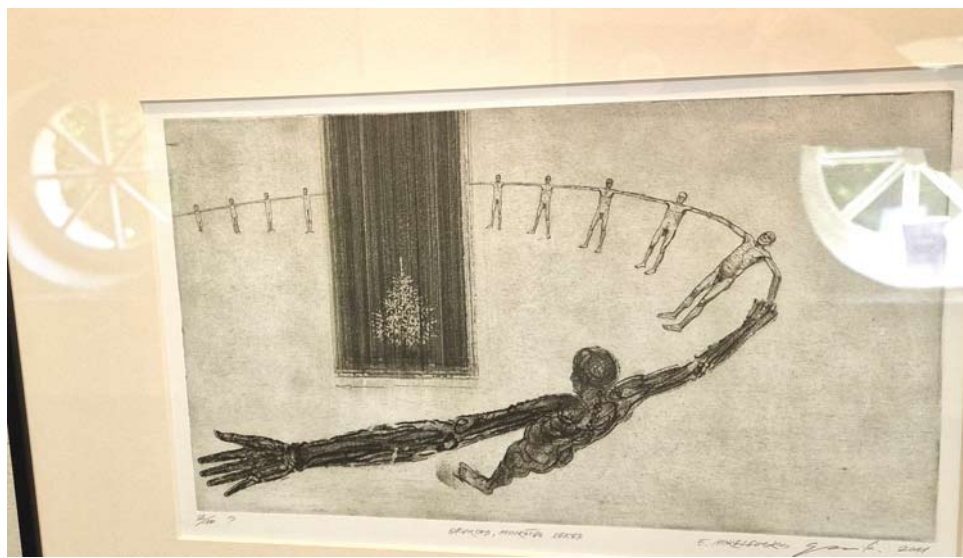
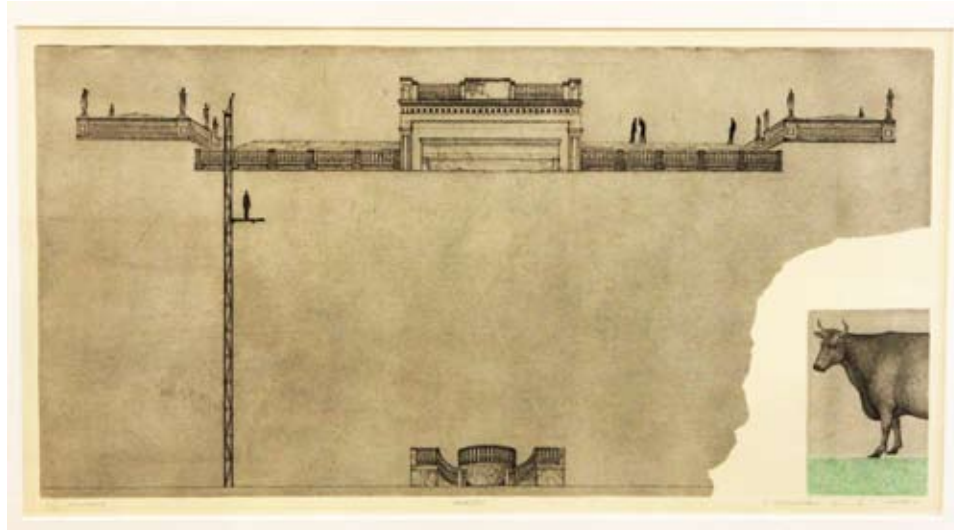
ŽEMAITIS NU TELŠIŲ

Mikalauškis laikuoms konceptualiuosės grafikas atstuovo. 1959 m. gėmė Telšiūs. 1978-1982 m. muokies Telšiū dailės technikumė akmėns apdėrbėma specelėbės. 1984-1990 m. studėjėva grafika Valstėbėnėmė dailės institutė (VDA), kor bėngė grafikas magistra studėjės. Nu 1989 m. dalėvaun paruodus. Diesta Vėlniaus dailės akademėjės Kauna fakultetė klasikėnės grafikas mena (oforta) technuoluogėjės. Kauna dailės gimnazėjės muokituos. Praktėnius ožsėjimėmus ved Kauna litografėjės dėrbtovies. Gėven Plikiū kaime (Raseiniu r.). Menėninka kūrėniū ir Lietuuos dailės muziejou, privačiuos kolekcejuos Lietovuo ėr ožsėinie.

Mikalauškis iliustrava kningu („Miegaliū pasakos“, 2007; „Nojaus arka: Šventojo Rašto istorijos vaikams“, 2011; 2012 m. laimiejė pagrindėni kningas mena trienalės Algėrda Steponavičiaus priza, 2012 m. Vėlniaus kningu mogie ivertinta gražiausės kningas vākams diplomu), vaduovieliu; sokūrė menėniu dailėninka kningu („Dienoraštis“, 1997). Kāp diestėtuos organizoun sava muokėniū paruodas. Pats dalėvaun gropėnės ė persunalėnės paruodus: „Fata Morgana“, „Potencija 2“, „Dar kartā beveik apie žmogū“, Tarptautėnė tapėbas plenera „Nidos ekspresija 2023“ dalėviu paruoduo ė kėtuos.

KŪRĪBA – BAMAŽ API ŽMUOGO

Menuotėrėninkė Ambrasaitė Živilė, apžvelgdama Mikalauškė kūrība, saka, kad tas ir „Beveik apie žmogū“. „E. Mikalauškio kūryba nepanaši į lietuvių tautos pamėgtus pagraudenimus žmogiškosios būties tematika. Ji pašiepianti, žaisminga, ironiškai atskleidžianti Z. Freudo išvalgū vertus gyvenimo aspektus, perkanti savo paprastumu, apgaulingai lengvai suprantama, daugiaplanė ir daugiaprasmė. Pasitelkusi dažnai sutinkamus, atpažįstamus motyvus, ji pasakoja „Beveik apie žmogū“.

Paroda šiek tiek apie būsenas, truputį apie aplinkā, kiek apie instinktus ir dar mažumėlę apie tave, mane, juos ir jas. Ir visa tai šaržuojant lengva ranka ėpiešiama į dirbtinį keturkampį pasaulėlį, kuris gyvas menėnėmis išraiškos priemonėmis ir tam tikrais alogiškais, kartais siurrealistiniais dėsniais.“ Pats menėninks vėina savo paruoda ir pavadenės „Dar kartā beveik apie žmogū“.

Mikalauškis sava kūrėbu nauduo medi, akmėni, fotografėjė, autuorėnė technika, senas grafikas technuoluogėjė: oforta, akvatinta. Daugoma anuo darbū sokortė nauduojint kāp tik tas tech-

nikas. Žiūruovou, katras nier sosėdūrės so mena techniku subtilibiems, rėk paaiškintė, kas ta akvatinta ėr oforts ir.

Akvatinta (it. acquatinta – dažėts vondou) – gėliaspaudė grafikas technika. Varė a cinka pluokštėlė apibarstuoama kanifuolėjės mėltelės, tumet ir paėsuoma, pluokštėlė pakaitėnama, atviesėnama ėr jiesdėnama so rūgštė. Vėsuokims atspalvėms ėšgautė gal jiesdintė kelis kartus. I ėšjiesdintas vėitas ir itrėnėmis dažā – ė daruoms atspauds. Gėliausė ėšjiesdintas vėitas atspaudė būn patės tomsiausės. Akvatinta gal taikitė ė spalvuotims atspaudams. Tonkė

ir derėnama so oforto. Akvatinta ėsrasta 16 omžie. Oforts (pranc. eau forte – azuota rūgštės), akvaforta (it. acquaforte – azuota rūgštės) – tėpat ir gėliaspaudės grafikas technika. Pakaitinta nušlifouta varė a cinka pluokštė rėk padėngtė rūgštė atspario šėlto lako. Ka jau pluokštė atviest ė laks sokėitie – vėsuokiausiuoms plėinėniems adatuoms ir ėšraižuoms piešėnėis, katras ėšjiesdėnams so azuota rūgštė (gal naudotė ė gelžė trėchluorida tėrpala). Nulakoutu vėitu rūgštės naveik. Paskiaus pašėldėtas pluokštės griuovėlė ir itrėnėmis specelės ofortėnės dažās, ėr ont šlapio, kėito ė šiorškėtio

puopieriaus presoujems atspauds. Oforts tonkė derėnams so kėtuoms grafikas technikuoms: akvatinto, minkštoujo lako, sauso adato. Oforta technika jou tink sodietingims kūrėbėnėms somanėmams, peišėni gal ė pataisītė. Kāp savaronkėška technika atsėrada 16 o. pradiuo.

Mikalauškis, sorėngės jau dvė paruodas „beveik apie žmogū“, žornalistė Kairiūnaitė Agnė paaiškėna paruodus koncepcėjė: „Kai peržiūrėjau savo darbus, pamačiau, kad mano kūrėnėliuose yra ne tik žmogus. Pirmoje parodoje buvo ir kiškučių, ir katinėlių, gal peizažū. Tada pagalvojau pavadinėti „Beveik apie žmogū“. Atsiranda dviprasmybė: lyg ir gyvūnėliai, ir dar tas žmogus ne visada būna beveik žmogus. Kiek jis yra gyvulys, kiek – žmogus? Dabar, po kokiū 10 metų, rengiu antrā personalinę parodā. Pagalvojau, kad tai gražus pavadinimas, todėl dar kartā pavadiniau „Beveik apie žmogū“. Tik nebėra gyvulėliū, išskyrus vienā – elniā. O žmogaus problema taip ir liko: ar jis žmogus, ar gyvulys. Ir kiek jis žmogus, kiek – gyvulys?“.

Mikalauškis – grafikas konceptualists. Muziejūs, tautuodailės paruodus, senieliu truobuos esam matėn grafikas darbū, padarėtu medė a lėna raizėniū technikuoms – ožvės religėniu. Mikalauškė sopratėmo: „Lietuvos grafika rėmėsi tais pagraudenimais, gašdinimais – juodai baltai išraižytais komiksais. Mūsų menėninkai dažnai būdavo atėjė iš kaimo, todėl tėsė ir tobulino tą tradicijā. Tai, matyt, ėjo iš seniau, iš senųjų raizėniū. Gal lietuviai neturėjo ypatingo filosofinio pagrindo, gal

labiau sekėsi sukurti gražū darbeli, kurį galima pakabinti ant sienos. Dabar tie dalykai nyksta – gražū darbeliū nebereikia sienoms puošti“. Šiuolaikėnis kūrėis sava darbūs stėngās panertė i gėliesni – idiejū – ligmėni. Atsėsaka iprastū kompozicėjū, tradicėniu mena formu. Minimalistėnė ėr abstrakti raška kvėit žiūruova ėiškuotė prasmėiū.

Mikalauškis, naudoudams senuobėnės grafikas technikas, stėngās pārtėktė kertėnė žmuogaus egzistėncėjės prasmė šiuolaikėnė mena kalbo. Anuo kūrėbas pagrindėnis taikėnis – žmuogos. Ė nier svarbė, ar ons paėsa natuirmorta, peizaža, miesta vaizdus, autoportreta, gėvūna, – vėsor ons ėiška žmuogaus bovėma ont svieta esmies, keldams klausėma, a žmuogos ėr ir žmuogos, a gėvuolėis. Anam rūp žmuoniū (vėru, muotrėšku, vākū, šėimuos) santėkė, būtės ė boitės, kasdėinėbės rutina, skobiejėms, tonkė ožmošontis žmuogėškoma. Menėninks muok ė pajoukoutė, kāp ons saka – „padornioutė“. Anuo darbūs akėvaizdiū vaizdėniū nier. Ir daug toštėtuos erdvies – mėsliems, spėliuoniems. Žiūruovs kors sava interpretacėjė, kūrėnė kūrėni sava mėsliēs, vo tuo ė nuor menėninks konceptualists. Ons sava kūrėnio raša teksta, katramė – daug matafuoru, asociacėjū, žėnklū. Darba pavadėnėms trumpis – kāp ožtaisos, vedōs i platesnės kūrėnė erdvės. Kūrėnė pārsėpėn, vėina darba idiejė ved i kėta darba. Tėpat atsėrond ėstėsėnė ciklā. Bagalėnės tostėmuos kertelie stuovōs žmuogelioks kvėit žiūruova pamėslėjėmams arba ruoda žmuogaus gėvenė-

NUKELTA Į 5 PSL.

ATKELTA IŠ 4 PSL.

ma tragėškoma. Kritikā saka, kad menėninka kūribo ir savėruonėjės, jumuora, žaismies. Anuo piešėnė žiūruovu gal pasėruoditė joukingė. No anū puotekstie – laikėnoms, būtėis baprasmībė. Ė nieka joukinga čė nier...

Kairiūnaitės paprašīts bikon palinkietė žmuonims, menėninks pasakė: „Atsikratyti kompleksų, padurniuoti, dažniau turėti jėgų, noro arba alkio pasaulio kultūrai. Tada mes įvertinsime ir Lietuvos kultūrą. Jei pakeliausi po kalnus, tarkim, Alpes, įvertinsi ir Lietuvos kalnelius – Rambyną, Šatriją. Linkiu būti pasaulio, o ne kaimo žmogumi. Mūsų televizija vis dar tokia – svarbiausia tai, kas įvyko Lietuvoje. Bet viskas prasideda nuo pasaulinių įvykių – iki Lietuvos ateina tik virpesiai. Taigi reikia būti pasaulio žmogumi – tada ir Lietuvą protingai vertinsi, neniekinsi. Tada tavęs neapgaus – tu žinosi, kokia yra Lietuva. Nei labai aukštai, nei žemai. Ji – savo vietoje. Ir mes savo vietoje esame“.

PARUODA
„LAIKAS“ PLUNGIE

Plungės vėišuosės bibliotekos laikruodėnės paruođū salie ir ruodoma 14 Mikalauškė darbū. 4 darbā - ėš cikla „Keisti paveikslėliai“. 4 darbū serėjuo „Memento more“ - metafizėnė žmuogaus būtėis istuorėjė, akėmėrksnis nu kūdėkė gėmėma, augosė žmuogaus, apraizgīta isėpareiguojęmu džiungliems lig paskotėnė atuođusė ėr – ont galū gala – nuplokđita i vonđėnū Hada karalistė. Ligo bova – ligo nė...

...Pasakuo žmuogaus, siedontė ont unitazo, puozas variacėjės. Tėp persuonažos laikuos ož tėlta toriekla, pasėlenk pri kaktosa, važioun motuociklo, majėdnė gol a šuok. Siurrealistėnis pasakuojęms „nusuodėn“ heruovo lig kasdėinībės. Autuoriaus manīmo, „juokauti yra gražu ir tai pagyvina pilką gyvenimą“. Pavėršotėnėškā veizont tėi crazy piešėnokā rasintās ėr atruoda joukingė, no ėš tėkra anėi atsklėd žmuogaus egzistėncėjės tragėškoma. Tėkrā joukingas gal būtė tik karikatūras.

1999 metu ofortė „Telferis“ gal iveizietė padongie kabontius ligo ėr Oginskė rūmu kontūrus, so dešėnie kertie balto erdvė aprėbuoto karvė. Mi-

niatiūrėnis žmuogelioks kėlst aukštīn link rūmu tuokio majėdnio prietaiso telferio. Autuorios darbou davė pavadėnėma, katruo žiūruovs par vėsa sava gīvenėma nabūs ni gėrdiejės, ni regiejės. Telferis – elektras talė, jodonti vėinbiegio kabamoujo kelio. Žmuogielis lėp aukštīn i dongo nab laiptās, vo muodernio prietaiso. Nažėnuosi, ar ons pasėiks idiejė, tuobolībė - a lėks karvės ligie?

Žiūruovs X: „Monėi tink. Patink minimalizmos. Daug vėitas palėkės pamėslėjėmams. Tink, ka „švari“ - daug balta lapa. Toštīuo vėituo kažkas ir. Ė tən ir

vėsakuo. Tuoki „makaliūzė“. Nu gėmėma anuo patėis laiks ėr tamė tarpė vėsuokiausė nutėkėmā laika ratė“.

2001 metu darbā ofortā ėr akvatintas technikuoms „Ikvėpimas“ ėr „Iškėpimas“ gal soduomintė sveikuolius, praktikoujėntius teisinga alsavėma. Kūrėnė „Ikvėpimas“ dešėnuo kertie ir vaizduojems plėks žmuogelioks, katras, itraukės pėlva, ikvėp kairie posie kabonti vaizdėni – rasintās i kalna panaši debėsi, mėgla, uora. Vo ka ėškėp - pėlvs ėšsėpot, prīšās plėka žmuogelioka akis atsėver bakraštė tošti erdvie. Kou gīvenā,

kou alsavā – bova tik fikcėjė.

2011 metās oforta, akvatintas, lavisa technikuoms sokorts darbs, metrikuo pažimiets klaustoko, ligo simbuolizoun laika rata. Pėrmė planė ir vaizduojems persuonažos, ėš katruo ronku elipsės pavidalo sklėnd žmuogeliokā, pradingstontis bagalībė.

Mikalauškė grafikas paruođa Vėišuojuo bibliotekuo laikruodėnie būs lig rogpjūtė 31 dėinuos.

Paulauskaitės Kristinas ė Vaitkaus Kėstotė nuotr.

„Žemaičių saulutės“ inf.

LIŪNIENĖ Lina

Žemaitėška rašta metā: šmuots poikiausiu inicėtivu!

Mažnė priš posė metu, vasarė pradiuo, Plungės rajuona savėvaldībės tarība prijemė sprėndėma: 2024 metā Plungės rajuonė skelbamė Žemaitėška rašta metās. Pričina aiški – ka vėsė mes, vėsė Žemaitiu krašta vākā, na tik rokoutomem, no ė rašītomem, skaitītomem sava luocno ruodo, ka nuognė anon mīlietomem ė keravuotomem, ka ana ėtom ėš pakalenėjės i pakalenėjė, ė ka keravuotė sava žemaitėška identiteta būtom na sarmata, vo garbie. Ė paaugosims, ė jaunūmenė. Šius metus Žemaitėška rašta metās paskelbė na tik Plungės, no ė keliuolėka kėtūm mūsa krašta savėvaldībiu.

Žemaitėškė puosakė ont trepiu Babrungaslienie.

Dā priš paskelbont, ka 2024-ėijė būs Žemaitėška rašta metā, ė kultūras īstaigu, ė muokīklu, ė daržieliu klausiem, kou anėi gālietom prikėbtė mėnavuojėnt tus metus. Vagol anūm atsakīmu sorėktavuum ciela driūžė poikiausiu rėngėniūm ėr inicėtivu: nu žemaitėšku patarliūm ont kningu skėrtoku lig dėdėliausiu teatralizoutu pruo-

gramu. Teisībė sakont, sunkė bova ė pavieritė, ka vėsė tuokėi okatnė mėnavuotė tus metus ė tėik daug puocės i vėskon ton žad idietė. Vo poikiausis daliks ir tas, ka Žemaitėška rašta metu programu, katron sorėktavuojiem, – na puopierėnė, na diel varnelės, vo gīva ė veikonti! Ė patiuo Plungie,

NUKELTA I 14 PSL.

Plungės kriziū cėntra gīventuoju darbūm paruođa Vākūm bėbliotekuo.

9-uojie Pasaulė žemaitiu dailės pa Jaunėma menėnė eiškuojėmā

9-uojie Pasaulė žemaitiu dailės paruođuo karto so žėnuomās dailėninkās dalīvaun ē jaunėijė menėninkā. Tėp ē tor būtė - jug meistrā sava patėrti tor pārdoutė jaunėmou. Ė jau pārdoud. Va – plungėškis Simutis Valdis davė tris sava tapības darbus i vėina pagrindėniu paruođuos ekspozicėju PAŠAUKIMAI, vo anuo muokėnie Venkutė Viktorėjė sava diplomėni darba, instaliacėjė „Kaip nešti miesto liežuvi“, ēšpaisė ekspozicėju OFICINA, katra ēr ir ritėnie rūmu ofcinuo. Tėp mens pārsėdoud, jod, tek.

Jaunūju menėninku darbā – soneštėnė. Kāp sakė paruođuos dalīvis Gadeikis Paulios – sosėrinka poiki kompanėjė ē kolaborava vėsa savaitė. Vėskon rėkiava kuratorė Poškutė-Jukumienė Neringa. Ė sorėkiava dvė eks-

Ofcinuo - Laurinavičiūtės Elenas instaliacėjė „Oro skalpeliai“ (muolis, medis, plastėks, 2023 m.).

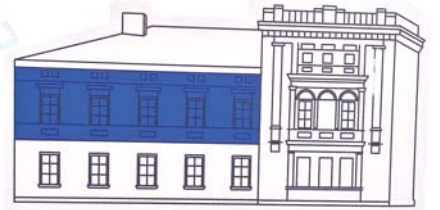

Ofcinuo - Čeikauskė Pijaus (Pildžina) grafitis (2024 m.).

Rūsie - Pilitauskaitės Ugnės (Upės) paveikslā (akvarelė, paišelė, 2023 m.).

3 OFICINA

Jaunūju menininkų darbų ekspozicija

OFICINA

puozicėjės – ofcinuo ē rūmu rūsie.

Rūmu rūsie ir ruođuoma ekspozicėjė, katra tėp truopnė ē pavadinata – RŪSYS. Va – pakabintė paveikslā, katrus nupaisė plungėškė Pilitauskaitė Ugnė (Upė). No ožvės daugiau – instaliacėju.

Instaliacėju ir ēr ofcinuo. Va – Laurinavičiūtės Elenas darbs „Oro skalpeliai“. Spaudliuojai spogtius, varikliokā pot uora, vo muolėnė švėlpė lėd garsus. Pasėpraktikavės galtetomi ē kuokė maliuodėjė pašvėlpautė – kāp so skodotės.

No svarbiausė menėninkā ofcinuo – muralistā. Anims restauracėjės balaukontemė bodinkė lėda ēšpaisitė vėsas sėinas. Va – gativės mena atstuovs ēš Klaipiedas Čeikauskis Pijos (Pidžins), garsos ont vėsuos Lietovuos. Čė – ēr anuo dėdėliausė grafitė, ē mažėlė žmuogeliokā. Paruođuos dalīvis Paulios saka, ka čė ir ē tuoki edukacėjė. Jug miestūs ont sėinuoms matuom vėsuokiausiu priterliuojėmu. No jug galtetom būtė ē gražiau...

Vaitkaus Kėstotė inf.

Gadeikis Paulios: „Mes tuokėi pat varguolė esam“

Vėinamė Oginskė rūmu ritėnės ofcinas kombarie –plungėškė Gadeikė paruođoa „Kropings“. Paulios pasėrinka anglėška žuodi – ē sokūrė žuodiu žaisma.

Vėins dalīks - kropings reišk apkarpīma. Jug ē nuotraukas apkarpuom – kor lėikt... Paulios apkarpa joustelės ēr ēš detalīu ont sėinas diedliuo vaizdus. Vo tas vaizds – Laimės medis, dā Gīvībės a Vaisingoma medio vadėnams.

Kėts dalīks – kropings reišk ē derliaus nujiemėma. Tas Derlingoma medis – ligo senuobėnė švėntikla, i katron žmuonis atėn pasėmelstė, paaukuotė, ka tas derlios būtom gausiesnis, ož anon padiekavuotė.

Vėsor – baltėškė simbolė. Gīvībės me-

dis, saulutės – Saulės simbolis, sokrižioutė dalgė – žėrgelė ont stuogo. Fluorescentėnā dažā švėit ultravioletėnie švėisuo – grīna

mistika.

Ekspozicėjuo – ē senė televiziorė. Sena technika – ē naus videomens. Ekranūs gal stebietė, kāp ēš paprastū

gabalieliu atsėronđ paslaptėngė vaizdā.

Paruođoa – interaktīvi. Kuožnos gal pamiegitė projektoutė sava vaizda. Paulios nuor, kad ē žiūruovā paimprovizoutom. Jug ēr ons dalīvaun slema poezėjės varžītovies, repoun. Vo anuo reps – žemaitėškā, kāp vėn reikint!

Ė tėkrā - Pauliou rūp ē tradicėjės, ē nauji kūrība, katra vīkst čė pat ē dabā pat. Gīva kūrība - ē mozėkuo, ē dailie. Gīvībės medi ons „nupaiša“ ont sėinas – ē torem moderni grafiti. Simbolė tradicėnė – vaizdā naujė, gīvė, ēš savės. Kultūras žaismos.

Pauliou joukingā atruođoa miegėnėms mechanėškā atkartuotė XIX omžiaus tradicėjės. Kāp ons saka – tuo

Gadeikė paruođoa.

PAULIUS GADEIKIS

Instaliacija Cropping'as/Derliaus nuėmimas. 2024. Įvairios medžiagos ir medijos

Installation Cropping/Harvesting. 2024. Various materials and media

Paruođuos autuorios – ir videomena atstuovs.

meta varguoliu kultūra. Jug ē mes esam tuokėi pat varguolė! No – jau kėtė...

P. S. Pauliaus rėk klausitė. Jug na kuoks šmėkis čė tauzėj. Tėp

saka kėits žemaitis reperis Meškaragis!

Vaitkaus Kėstotė inf.

Paulauskaitės Kristinas ē Vaitkaus Kėstotė nuotr.

ruoduo – jaunūju menėninku kūrība

Instaliacėjės „Kāp neštė miesta lėižovi“ aprašims

Kūrėnīs pasakuo miesta par žuodėnė, garsėnė patėrti. Tas ir gandū kratėnīs, patėrams panašė kāp ė miests, kumet vākščiuoji po anon ba kuokė tėksla. Gandā ožsėmezg kāp kažkuo tėkra tašks ėr ėšsėvākščiuo ivairiausės būdās, tēp sodarīdamis nauji ė natėkieta erdvies žemielapi, katruo pradžė nikumet nier aiški, vo pabaiguos nier. Individuali Plungės patėrtės gal būtė nuasmeninta ė sovukama kāp

JUZEFA VIKTORIJA VENCKUTĖ
Instaliacija Kaip nešti miesto liežuvį.
2024. Įvairios medžiagos ir medijos
Installation How to carry city's tongue
2024. Various materials and media

abstraktos informacėjės borbols, kor kuožnos žuodis tou patio ir ė teisibė, ė mels. Ficcėjė ė realibė nabort atskėrtėis, abėdvė egzistoun vėino meto tuo pačiuo terpie. Tēp vėinamė kombarie

ir patalpėnams vėsos atmuosferėnis ė kalbėnis miesta žemielapis, apjemōs praeiti, dabarti ė kėtus paralelėnius ėr ėšgalvuotus pasaulius.

Venckutė Viktorėjė

Venckutė Viktorėjė: „Ikviepėma semous ėš kasdėinībės“

So Venckutė Viktorėjė sosėpažėnuom badėrbdamas bibliotekas orkestrė, katram vaduovava dirigėnts ė džiaza meistrs ėš Amerėkas Naujuokaitis Dalios, so katrou sokūriem poikiū dalīku. Paskiau mes rašiem api ton patėrti, ė mon iduomė bova, kāp ton vėskon jautė Viktorėjė, kuoki žuodi ana tam vėskam apibūdintė rond. Ėr anuos žuodis bova „džiaugsmos“.

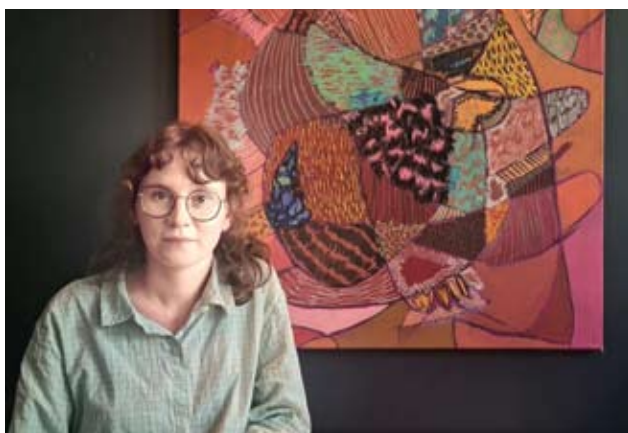
Trumpā aptarosės impruovizacėnė orkestra džiaugsmus, skobam rokoutėis api Viktorėjės dalivavėma Žemaičiu dailės paruoduo, ė kāp anā kāp menėninkė gīvenas Plungie. Šnekamuos dailiuo Plungės kaviniė „Exlibris“, kor mums priš nuosi kab Viktorėjės paveikslā.

Interviu klausėmā bova soplanoutė, kelė gėmė spontanėškā. Bondīso laisvā plaukontė forma ton intervui ė pārtėikti anuo par daug nastruktūroudama, ėšskėrdama pagrindinius dalīkus, - tēp, kāp ons tekiejė natūralė. Ė mon atruoda, ka iduomius dalīkus palietiem. Net ė tuokius, kāp Lubys tamp menėnė pasaulė dalėm. Atruoda, ka tas ir sovės naimanuoms dalīks, no mens tam ėr ir, ka laužito tabu ė darīto naimanuoms dalīkus.

Viktorėjė, nesav geriau sosėpažėnosė. Pristatīk savėm kap žmuogo, kap menininkė, kas to esi.

Nažėnau, ar aš savėm laikau menininkė, bet mus't so meno sosėsaistiosio žmuogo. Eso bėngosi scenografėjė Dailės akademėjuo. Dabar vat studijoujo magistra taikuomuoji mena ė nažėnau, kas apibriež monėm. A sosėduomiejėms aplinkou vikstontės pruocesās? Monėm stėprė inspirou kasdėinībė. Kasdėinībė mon ir tas, ėš kuo aš pajemo menėnės idiejės ėr ėš kuo po tuo darbs gimst ivairiuoms technikuoms. Tėi darbā kažkuokėi. Tas pats ir ė so scenografėje, ė so teatro, ė so vizualės darbās.

No sakīk, Viktorėjė, kou to ožsėjėmi, kon to darā, kuokius objektus ar darbus kori, kas tēi ir tava mena kūrėnė?

Menėninkė Venckutė Viktorėjė.

Riebzdatės Almas nuotr.

Dabā, je rėkto ėšvardintė, dėrbo pri vėina scenografėnė pruojekta. Dėrbo so Telšiū dramas teatro pri „Mediejas“ spektaklė kap scenuografs. Ivaizdėno režisieriaus mintis - tēp galio ivardinti. No, ė ka mona magistros ir tuoks - dabā duomous miesta reiškėnio. Tirėniejo - kāp ta kasdėinībė miestė ėšsėvert ė kāp ana vizualė mon ėšsėreisk. No, dar ir klausėms, ėr aš dā jėiskau. Bet tas būn par objektus, par tapība, par garsėnius vėsuokius sorinktus dalīkus. No - žuodžio - paprasčiausė vikst eksperimentis ė tas vizualos darbs dā nier aiškos, no vės atsėrondontis. Ta tapība ir inspirouta kažkuokiū kasdėinībės muomėntu. Ė paruoda kaviniė, katruo vedvė dabā siedav, vadėnas „Napėlka šaligatvė spalva“. Mon atruoda, ka ir trinkelizacėjės vėsuokėi muomėntā, ėr aš stebo, kāp miests keitas ė kāp anon sotvarka. Kartās sotvarka gal bėški nenatūralė. Kap žmuogos anamė gīven, dėrbtėnoma ir pajautėms. Ė ta tapība ėšsėverž tuokuoms spalvuoms - ėr tuokio nuoro organikas miestė daugiau. Aš matau, ka ana po bėški nīkst ėr kažkāp griūn.

Pasaulė žemaičiu dailės paruoduo to dalīvauji so tapības darbās?

No nē - gal labiau so instaliacėjė. Tėnās mums atvierė oficina dešėniuojė kap erdvė ėr vat aš tēn isėtaisiau karto so kėtās menininkās. Tėn grafiti menininkā bova, Pijos Čeikauskis. Dabar vėsū neatsėminso, bet, žuodžio, ir tuoki Elena. Ana dėrb so keramika ė so švėlpokās. Gadeikis Paulios tēn, tēn

pat eso ėr aš, ėrgi tėnās. Mes sosėskėrstiem erdvieims - ė mums palėka vėsėška laisvė. Kon mes nuoriejuom - ton mes dariem. Ė par savaitė galiejuom sokortė kažkuoki tatā kūrėni. Mona kūrėnis galiausė patapa tuokio kap gondū kombariu. Tēp ė pavadėnau ton darba - „Kāp neštė miesta lėižovi“, no kažkāp panašė. Ė tas ir api ton, kāp gondā formoun miesta, forma anuo kažkuokė padara. Ė tas ir labiau ne vizualo - tas labiau garsėnis tuoks. Ė kāp gonds pasklind, ė kāp ons ont galū gala bumerango grīžt. No mon tas bova iduomė, labiausė.

No ė kāp tas gonds grīžt tou bumerango?..

Če bova tuoks vėins muomėnts, kor aš dariau tēn tuokius plakatus i klejevau vėsor miestė. Ėr anėi nanuruodė nikuokiuos sovės informacėjės. Anėi bova tiesiuog gondā. Ė specialė pasėrinkau tuoki vat fizėni ton vat plakata klejevėma. Feisbokė naviešėnau, nes mon bova iduomė būtėnt praeivis, ka ons fizėškā sosėdorto so tou puopieriaus lapo, pārskaitīto. Vėins ėš tū plakatu bova, ka, atseit, patrinos Lubė kėšenė būs pėningū, aplonkis jumis tortā, ė vėskas kėtkas. Galiausė po puoras mienėsiu kažkas, naatsėmėno kas, ė klaus, a to matė ton plakata. Kas tēn so tou Lubio ir, kudie če viel kažkas prisėkabėnie pri anuo. Ė aš tuokė nažėnau - kas če ir. Mon sovės patink, nes galiausė atgėrsto, nuors tēi plakatā - anėi dingst po puoras dėinu, anus kažkas nuplieš. Ė tumet labā iduomos ir tas santīkis tuoks. Aš skleido, atruoda, - no gal na malagiena če gali pavadintė. Bet tuoki šėp kažkuoki komentara galbūt - gali ė tēp pavadintė. Ė matā, kāp reagoun miests pats i anus.

Ta če ir tuoks provokacėjės ėr eksperimenta muomėnts...

No, ir tuos provokacėjės, nes aš manau, jėgo nuori kažkon svarbė pasakītė, to tori paprovokoutė. Kėtėp nuslīst kap nu žōsū ta informacėjė. Ė par tuokė provokacėnė prieiga

Tradicinė bėndra paruoduos menėninku, organizatorių ė kuratorių nuotrauka.

Paulauskaitė Kristinas nuotr.

Pasaulio žemaičių dailės parodos dalyviai

Rūta Jusionytė (*Prancūzija*), Audrius Pliopys (*JAV*), Edvardas Racevičius (*Vokietija*), Indrė Šerpytė (*Jungtinė Karalystė*), Kęstutis Zapkus (*JAV*), Rimantas Daugintis, Aurimas Anusas, Eglė Čejauskaitė-Gintalė, Jurgita Erminaitė-Šimkuvienė, Albertas Gedvilas, Karina Kazlauskaitė, Laima Kėrienė, Donatas Liekmanis, Alvydas Mikuta, Marius Norkus, Neringa Poškutė-Jukumienė, Donatas Repeika, Remigija Vaitkutė, Beata Zdramytė, Aloyzas Stasiulevičius, Ona Stasiulevičiūtė, Jolanta Šalkauskaitė, Antanas Šeronas, Rūta Šimelionytė-Kapalinskienė, Asta Šimkevičienė, Aurelija Šimkutė, Elma (Ema) Šturkaitė, Jolanta Uznevičiūtė, Tomas Vaičaitis, Kazys Venclovas, Arvydas Žalpys, Vaidotas Žukas, Žilvinas Kempinas (*JAV*), Evaldas Mikalauskis, Donatas Jankauskas (*Duonis*), Mindaugas Jankauskas, Andrius Janulis, Albinas Jukumas, Rimantas Milkintas, Pijus Čeikauskas, Paulius Gadeikis, Petras Baronas, Aistė Bugailiškytė, Virgilijus Augustinas Burba, Dainius Drulys, Konstancija Dzimidavičienė, Nerijus Erminas, Dalia Galminienė, Antanas Garjonas, Petras Gintalas, Audrius Gražys, Pranas Griušys, Zita Inčirauskienė, Romualdas Inčirauskas, Ilona Janulienė, Vaidotas Janulis, Oksana Judakova, Lina Kalinauskaitė, Adelė Kasputienė, Asta Kulikauskaitė-Krivickienė, Vilma Kundrotienė, Filomena Linčiūtė-Vaitiekūnienė, Aurimas Lemežis, Daiva Ložytė, Antanas Olbutas, Julija Pociūtė, Lina Ringelienė, Augustė Santockytė, Valdas Simutis, Gintarė Skroblytė, Marius Skudžinskas, Mindaugas Snarskis, Aleksas Grašys, Emilija Globytė, Vasarė Kuprevičiūtė, Elena Laurinavičiūtė, Artūr Manukian, Simona Martinkutė, Aleksandras Nazimovas, Karolis Paulikas, Ugnė Upė Pilitauskaitė, Gintarė Razmaitė, Donatas Repeika, Nathanael Roman (*Belgija*), Mykolas Šimkevičius, Vytautas Trafik, Ieva Vaičaitytė, Paulina Vasiliauskaitė, Juzefa Viktorija Venckutė, Aurelija Zaburaitė, Ignė Zdanevičiūtė (*Indrė Zdanavičiūtė*).

Žemaitiu pasaulėnie – lauka skulptūras

9-uosės Pasaulė žemaitiu dailės paruošus vėina dedamūju – skulptūras Plungės parkė. Vėsuokiausės – statulas, instaliacėjės, objektā, kompozicėjės.

MINDAUGAS JANĖUSKAS
Naktis. 2023
The Night. 2023
Granitas / Granite

RIMANTAS MILKINTAS
FrontON. 2022
Plieninė sija / Steel beam

ALBINAS JUKUMAS
Balandinė. 2024
Pigeonhouse. 2024
Ketūs, plienas / Cast iron, steel

DONATAS REPEIKA
Atsargiai! 2024
Caution! 2024
Dolomitas, metalas / Dolomite, steel

Plungės dvarė ir atstatita deivės Veneras skulptūra – prūdalie tarp rūmu ė žėrgina. Ėr ont patiū rūmu – antikėnės statulas atnaujintas. Ar atstatis kas ė kėtas Oginskė laikū skulptūras?..

Parkė priš kelis metus at-sėrada ė naus paminklos – Ćiurliuoniou. Skulptūra moderni – no tuo vėituo pritink. Jug Kastoks ĉe kelis metus givėna, muokėnuos, grajėjė

RIMANTAS MILKINTAS
Columna. 2020
Plieninė sija / Steel beam

DONATAS JANĖUSKAS-DUONIS
Vėinė varta. Vėins. 2022
Vėinė varta. Do. 2022
Metalas, poliuretenas, poliurėja / Metal, polyurethane, polyurea

so fleito.

Parka pakraštie – tautuodailėninku padėrbts stuogastolpis bovovės mozėkontėnės vėituo. Ė tradicėnis paminklos ĉe pritink.

Vo dabā pastatitas skulptūras – grīnā paruošėnės. Anuos patrauk diemesi, pristabda žingsnius, nustebėn, pradžiogėn. Ė kvėis i parka, i rūmus, i paruošas lig pat 2025-ūju balondė 1-uos dėinuos.

Vaitkaus Kėstotė inf.

MINDAUGAS JANĖUSKAS
Nike. 2024
Nike. 2024
Granitas / Granite

ANDRIUS JANULIS
Tiekėjo pasirinkimas. 2022
Choice of supplier. 2022
Plienias, varis, keramikiniai izoliatoriai / Steel, copper, ceramic insulators

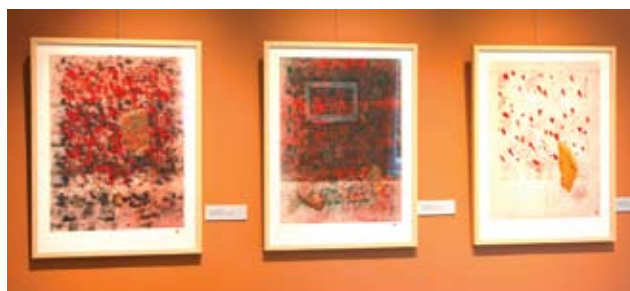
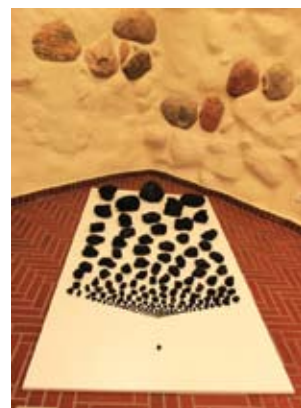
ANDRIUS JANULIS
Shiitake. 2024
Plienias, aliuminis, keramikiniai, stikliniai izoliatoriai, azuolas / Steel, aluminum, ceramic, glass insulators, oak

IX Pasaulė žemaitių dailės

✳ DAILĖS PARODA ✳
 ✳ PLUNGĖ ✳
 IX PASAULIO ŽEMAIČIŲ
 2024
 zdmz.lt
 ✳ birželio 22 - gruodžio 31 d. ✳

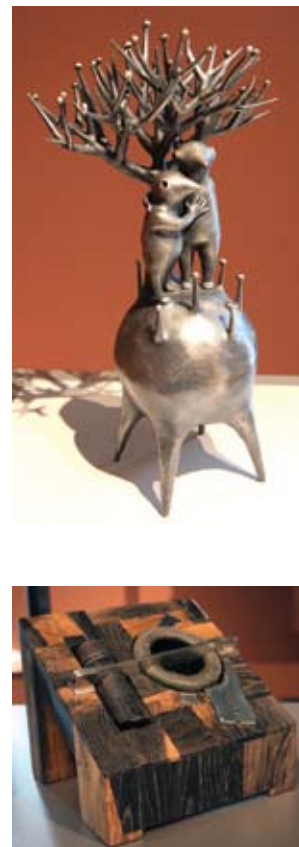
Programa
 12 val. Parodos dalyvių registracija.
 13 val. IŠKILMINGAS IX PASAULIO ŽEMAIČIŲ DAILĖS PARODOS ATIDARYMAS. Muzikinis duetas „Tykumos“ – Kristijonas Lučinskas ir Donatas Biekauškas.
 14 val. IX Pasaulio žemaitių dailės parodos dalyvių fotosesija prie rūmų ballustrados. Parodos ekspozicijų lankymas.
 17 val. Žemaitių kūrėjų susibūrimas prie Joninių lauko.

paruodos atėdarīma akėmėrksnė

Paulauskaitė Kristina
ė Galvadiškytė
Silvas nuotraukas

Žemaitėška rašta metā: šmuots poikiausiu inicētīvu!

ATKELTA ĒŠ 5 PSL.

ē miestaliūs, kaimūs vīkst švēntēs, pamēnavuojēmā, paskaitelēs, sosētēkēmā, paruodas ē kētuokēi rēngēnokā, vo kēik dā ir tuokiūm, aple katrus nažēnuom – muokīklus, darželiūs, kaima bēndruomenies ē kētor.

PATI PĒRMA – KRIZIU CĒNTRA PARUODA

Pati pērma paruoda, skērta Žemaitėška rašta metams pamēnavuotē, bova sorēngta Plungės vākūm bēbliuotekuo. Tuos paruodus autuorē – na kuokēi nuognē mēnēnkā, vo paprastē žmuonis – Plungės kriziu cēntra gīventuojē, katrims čiesos, pralēsts dērbtovies, – ožimtoms, ožsēmēršēms, vo tou patio – ē vēina a kēta gebiejēma atsklēdēms.

Paruoduo – senuobēnēs žemaitē gīvenēma (suodības) bodīnku maketā, šmuots vēsuokiausiu ūkē rakondu, katrūm dabā nabtořem, ciela kuolekcējē šviežē someistravuotu vabalūm viešbotiu, vēsa driūzie aniuolu... Vo pri kuožna ekspuonata – žemaitėšks ožrašos: truoba, kūtē, tuora, špuokēničē, pruosos, druobinas, rožončios, aniuols...

Paruodus, katra tēp primēnē vaikīstē, autuorē – Elvira, Vērgis, Petros, Voluodē, Bruonios, Stasis ē ketorē Kazimierā – koklē, no nuognē darbštē ē kūribingē žmuonis. Vo darbujēs, kāp rokava anūm kuraturorē Gedgaudienē Ramutē, nauduodamē na tik pjūklus, peilius a žvētrēni puopieri, no ē sava ronku ē šērdēis šēloma.

„GONDINGA“ ĒR ANUOS „JUOMARKS“

Vasarē vēdorie Plungės kultūras cēntrē dēdēli alasa sokielē folkliuora ansamblis „Gondinga“, katram vaduovaun Stasikielienē Dalē. Anēi vēsus plungėškius ē miesta svetius kvēitē i teatralizouta pruograma „Juomarks“, katruos vēsos scenarējos bova sorēktavuoť žemaitėškā! Scenuo – žemaitėšks tautēnis kuostims, dainēs, šuokē ē poikiuojī mūsā ruoda: jau daug kēinuo ožmērštē žuodē, puosakē, špuosā. Vēs-

Plungės „Saulės“ gimnazėjės akcėjuo „Žaidam žemaitėškās žuodēs“.

Rēngēnie „Žemaitioukem Kuliūs“.

kas tas bova atgaivinta tekstūs, ož katrūm sorēktavuojēma diekavuoť rēk „Gondingas“ narē Barnėškienē Ritā ē kētims ansamblē narems. „Juomarks“ klegiejē kap tēkros juomarks, primindams ē Plungės juomarka, katras liōb vīks Torgaus pleciou (dabarčios – Senamiestē aikštie), ē patiuos Plungės istuorējē. Siedont kultūras cēntra salie ē veizont i scena, ruodies, ka esi senuosēs Plungės cēntrē, ka i rinki – kruomā, vēdorie – juomarks, vēsē apseāvēn klumpēs, apstē kiaušiu, žonsūm, paršieliu, kriēziu, strainiūm koskieliu. Čē – ē prekībēnē sanduorē, ē pērslibas, ē vagiūm rasi, ē pliuotku ēšgērsi... Kas bova, tas patvērtins: „Gondingas“ „Juomarks“ bova nuognē linksmos, no tou patio ē dēdēlē prasmings, paruodēs, kāp grēt vēskas gal nugrimstē i ožmaršti.

ŽEMAITĖŠKĀ – Ē PAR TEATRA DĒINA, Ē PAR MIESTA ŠVĒNTĒ

Plungės kultūras cēntrōs na siki okatējē pamēnavuotē Žemaitėška rašta metus ēr atmintē sava ruoda. Ba „Gondingas“ „Juomarka“, bova ē kētūm poikiūm ini-

cētīvu. Vēina ēš anūm, tēkrā napalēkosi abejingu, – Plungės kultūras cēntra teatra „Saula“, katruo režisierē ir Sigita ē Ruoms Matulē, jaunēma gropēs spektaklis „Trīs milamas“, katron anēi pērma siki sovaidēna par Tarptautēnē teatra dēina.

Tuo spektaklē vēsē laukē dēdēlē nakontrē. Nakontrē, nes „Saula“ pērma siki vaidēna kuomediejē. Ē dā žemaitėškā! Bova poikē! Kāp po spektaklē rokava patis anuo režisierē, rašituoť jēs Žemaitēs sorēktavuoť kuomediejē Plungie ēšsuovē kap dēdēliausi energējēs bomba. No kētēp ē būtē nagaliejē: jug „Trīs milamas“ – klasika, nasenstontēs vertībēs, gebiejiems i vēskon paveizietē par jouka prizmē. I ton spektakli „Saula“ sodiejē nuognē daug darba, meilēs ē kūribas. Vo tēp, kāp rokava „Saulas“ jaunēms – truopnē žemaitėškā, – ruods tik šimtametēs babas truobuo bagalietomi ēšgērstē. Bet nē! Tēp pat rokoutē dar muok ē jaunūmenē.

Dā vēina poiki Plungės kultūras cēntra inicētīva – žemaitėška rašta, teksta, dainies ē gamtuos instalacijēs, katruos na skombiejē, vo plazdiejē Plungės parkē par vēsa Plungės miesta švēntē.

tē. Kas matē, kas bova okatnos pārskaititē, tas tēkrā napasēgailiejē.

„ŽEMAITIOUKEM KULIŪS“

Tēp ožvardints trējūm dēinūm rēngēnis gegožēs mienesie vīka Koliūs, vo anon organizava Koliūm kultūras cēntrōs. Vēsa ton čiesā kolēškē paskirē žemaitėškā tapatībē ē Žemaitėška rašta metu pamēnavuojēmou. Pats kertēnis rēngēnis – metuodēnē konfērencējē „Žemaitiu kalba istuorējēs verpetūs“.

Pagrindēni pranešēma „Žemaitiu kalba: keravuoťjēms ēr tvērtēnēms“ konfērencējūo

skaitē truopnos žemaitis, nuognos žemaitiu kalbuos tirēnietuos ē puoselietuos profesuorios Pabrieža Jūzaps. Profesuorios džiaugies, ka šiuo čieso žemaitiu kalba ē rašts ēšgīven dēdēli pakēlēma, ka skomb vēs garsiau, ka ir gīva, vo svarbiaus–ē – ir daruomē žingsnē, ka mūsā luocna ruoda būtom na tik ēškeravuoťa, no ē pripažinta ēr iteisinta. Vo ē Pasaulē kalbūm registrē žemaitiu kalba ir iregistroutra kap asablīva.

Profesuorios apžvelgē žemaitėškus raštus nu pērmuosēs kningas lig mūsā čiesu. Ē nuognē pasēdžiaugē, ka pati populeriausiu pasaulie kninga – Antuana de Sent Egziuperi „Mažāsīs princos“ – jau ēšversta ēr i žemaitiu kalba. A bagal būtē dēdesnē duovēna Žemaitėška rašta metu pamēnavuojēmou? Musiet ka nē! Vo bēngdams sava pranešēma, Pabrieža Jūzaps linkiejē: „Būkēms nuognē tvērtē, riktingē, kēitē žemaitē ēr keravuoťkēms ton kertini sava tapatībēs kūli – bronģiōjē žemaitiu kalba.“

Ba konfērencējēs, Koliūs dar vīka rajuona pradēnokū varžitovēs „Rokoukēmies kāp truopnē žemaitē!“, Koliūm „Kultūras vērenie“ bova atēdarīta paruoda „Ēš žemaitėškas senuovēs“, sorēngta pažintēnē ekskursējē po Koliūs, sosētēkēms so plungėškē, katron daug kas žēna kap Kēita žemaitē, žemaitėškā dainiōujētē Jokubauskē Gedimina koncerts. Ē dar – atēdouta pagarba konēgou Skruodzkiou Kazimierou – žēnuomam XIX omžiaus švēitiejuo ē muokītuojou. Anam mīntē aukuotas švēntas Mēšēs, aplonkīta anuo omžēna atēlsē vēita Koliū kapūs.

KĒTAS INICĒTĪVAS

Anūm bova šmuots! Kāp ē mēnavuojoum, vēsūm naaprašisi, no dā dvē dēdēlē nuorēs pakuolitē. Vēina ēš anūm – ka Plungės „Saulės“ gimnazėjēs Lituianistikas cēntrōs vēsus plungėškius kvēitē dalīvautē akcėjūo „Žaidam žemaitėškās žuodēs“. Sīkio so muokītuojē Barnėškienē Rito pēnkūolēka gimnazėjēs muokēniūm bova ožsokē ēr i Savēvaldībē. Skaitē eilieraštius, vēsuokius linksmus pasakuojēmus, primēnē, kuokiūm tik žuodiu nier tuo mūsā poikiuojou žemaitiu ruoduo. Ē Savēvaldībēs darbuotuoťjēms lēpē paskaititē – veiziejē, ar ēšmanuom sava rašta. Ton dēina muokītuojēs Barnėškienē Rita, Damulienē Ramutē, Česnauskienē Rima, Gramauskatē Andžela ē Šēdlauskienē Vilma so sava muokēnēs žemaitėškus tekstus skaitē vēsamē Plungės miestē: važiava autuobos i rinki miesta, bova ožsokēn i kriautovēs, i kavēnē, bova pas dontūm daktarus, bova darželie, kētuos muokīklus, bova sovērtēn i kningina ē kētor. Žuodio, vēsor siautē ē vēsus okatējē dalīvautē akcėjūo „Žaidam žemaitėškās žuodēs“. Špuosās, mēsliems ēr eilieraštēs pasveikintē plungėškē vēsor skaitituoťjūs sotēka so nusēdīvējēmo ē šipsēnuoms.

Ontra poiki inicētīva – žemaitėškē puosakē ont trepiu, vedontiu nu Babrunga slienē estradas link Laisvēs puomninka. Lēpi ē skaitā, lēpi ē skaitā, vo ont gala sakā: „No ē kvit!“ Ož ton dēdēliausis diekou Savēvaldībēs administracijēs Kultūras, turizma ē vēišūju rīšiu skīrius vīriusē specelīstē Uznevīčiūtē Ingridā. Jug tuokēs trepēs žīmē linksmesnēs ož pēlkas!

Lūnienēs Linas nuotr.
Plungė

Folkliuora ansamblē „Gondinga“ teatralizouta pruograma „Juomarks“.

